

Nr 18.

Ankom till riksdagens kansli den 16 mars 1945 kl. 2 em.

Utlåtande i anledning av väckt motion om upphävande av 1935 års lag angående tillägg till lagen om medling i arbetstvister.

I en inom andra kammaren väckt motion, nr 308, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har herr *Nordström* i Kramfors *m. fl.* hemställt, att riksdagen »för sin del måtte besluta att upphäva den av 1935 års riksdag antagna lagen angående tillägg till lagen den 28 maj 1920 (nr 245) om medling i arbetstvister».

Beträffande de skäl som anförts till stöd för denna hemställan får utskottet hänvisa till motionen.

Genom lagen den 28 juni 1935 infördes i *lagen den 28 maj 1920 om medling i arbetstvister* en ny paragraf, betecknad 3 a §, av följande lydelse:

Innan arbetsinställelse vidtages skall, därest giltigt hinder icke möter, underrättelse om åtgärden lämnas motsidan ävensom förlikningsmannen eller, om tvisten berör flera förlikningsmäns verksamhetsområden, en av förlikningsmännen sist å sjunde dagen före den dag, då åtgärden skall taga sin början. Finnas å motsidan oorganiserade arbetare, må underrättelsen, i vad den avser nämnda arbetare, ske genom allmänt synliga anslag å arbetsplatsen. Underrättelsen skall innehålla redogörelse för anledningen till åtgärden.

Förseelse mot bestämmelserna i första stycket straffes med böter, högst 300 kronor. Åtal för förseelsen anhängiggöres vid allmän domstol och utföres av allmän åklagare. Ådömda böter tillfalla kronan. Saknas tillgång till deras gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

I det av den s. k. *trettonmannakommissionen* avgivna betänkandet med förslag till lag angående vissa ekonomiska stridsåtgärder (SOU 1934: 16) upptogs i 6 § en bestämmelse om viss underrättelseplikt för förening, som ville vidtaga massåtgärd. Enligt detta stadgande skulle skriftlig underrättelse om åtgärden lämnas, bortsett från visst fall, minst en vecka i förväg. Såsom motivering till detta stadgande anfördes:

Utän tvivel har hittills bristen på regler angående formerna för massåtgärders igångsättande varit synnerligen kännbar och i icke oväsentlig mån bidragit till den irritation, som striderna utlöst. Särskilt torde stridsåtgärder många gånger vidtagas utan att angriparen gjort det faktiska och rättsliga

läget fullt klart för sig. Om angriparen tvingas att på förhand till motparten lämna en sanningsenlig redogörelse för sina motiv, kan man förvänta att i många fall missförstånd kunna undanröjas och därigenom stridsåtgärdens fullbordande undvikas. Det är också av vikt, att angriparen icke vänder sig till allmänheten med missvisande framställningar rörande orsakerna till konflikten och därigenom söker skapa en på felaktigt underlag vilande opinion mot motparten. I detta avseende brister det för närvarande i mycket hög grad. De ytterligt kortfattade och mångtydiga meddelandena i blockadnotiser giva mången gång en fullständigt skev bild av den föreliggande tvistens verkliga innebörd. Med anledning härav hava särskilda regler upptagits om plikt för förening dels att en vecka i förväg underrätta motparten om tilltänkt massåtgärd och dels att upptaga redogörelse för anledningen till åtgärden såväl i dylik underrättelse som även i meddelande, vilket är avsett att sprida kännedom därom.

I specialmotiveringen framhölls, bland annat, att underrättelseplikten ofta kunde anses fullgjord genom vad som förekommit under förhandlingar. Hade exempelvis vid förhandlingar om upprättande av kollektivavtal den ena parten framlagt ett ultimatum av innehåll, att stridsåtgärd komme att vidtagas en vecka därefter, om uppgörelse dessförinnan icke kommit till stånd, måste naturligen underrättelseplikten anses fullgjord.

Landsorganisationen i Sverige framhöll i remissyttrande över förslaget, att särskilda svårigheter mötte för underrättelseplikten fullgörande inom transportväsendet, särskilt inom sjöfarten. Det borde därför i lagen införas en allmän reservation, enligt vilken parts skyldigheter i förevarande hänseende gjordes beroende av att giltigt hinder icke mött för deras fullgörande. Socialstyrelsen erinrade i sitt remissyttrande beträffande varseltidens längd, att fall kunde inträffa, då arbetet vore av så kort varaktighet att tid ej funnes för så långt varsel som en vecka. Föreskriften om varseltid borde därför enligt styrelsens mening erhålla en avfattning, som tillåte förkortad varseltid, därest angriparen kunde visa, att omständigheterna ej medgivit iakttagande av den vanliga tiden av en vecka.

I proposition nr 32 vid 1935 års riksdag upptogs trettonmannakommissionens förslag i denna del till behandling. Föredragande departementschefen, statsrådet Möller, förordade, att det föreslagna stadgandet med vissa ändringar infördes såsom en ny paragraf, 3 a §, i lagen om medling i arbetstvister. Departementschefen anförde, att med hänsyn till vad i de avgivna yttrandena anförts om svårigheten att i vissa fall fullgöra underrättelseplikt eller iakttaga varseltid undantag borde stadgas för det fall, att giltigt hinder förelåge. I propositionen framhölls vidare bl. a., att vidtagande av arbetsinställelse borde anses innefatta även utvidgning till nya arbetsplatser eller nya fack av en tidigare vidtagen, mera begränsad arbetsinställelse.

Andra lagutskottet, som behandlade propositionen, hemställde i sitt utlåtande nr 30, att lagförslaget måtte antagas med ändring allenast i fråga om dagen för lagens ikraftträdande. Utskottet yttrade bland annat:

Emot den utformning, som i förevarande proposition givits bestämmelserna om varseltid, har utskottet ingen erinran att framställa. Det torde vara klart, att stadgandet icke avser det fall, då arbetsnedläggelsen består i en vägran från arbetarnas sida att tillhandahålla sin arbetskraft, därför att arbetsgivaren gjort sig skyldig till ett avtalsbrott, t. ex. underlåtit att utbetala arbetarnas löner. Ej heller åsyftas med stadgandet sympatiåtgärd som icke består i arbetsinställelse utan allenast i vägran att taga befattning med varor, vilka äro avsedda för eller härröra från rörelse som drives av part i primärkonflikten.

Riksdagen biföll utskottets hemställan.

Vid 1936—1939 års riksdagar framfördes i motioner yrkande om upphävande av 3 a § i lagen om medling i arbetstvister. Motionerna blevo avslagna efter hemställan av andra lagutskottet (utlåtanden nr 58/1936, 4/1937, 2/1938 och 32/1939).

Utskottet

Den i 3 a § lagen om medling i arbetstvister stadgade skyldigheten att innan strejk eller lockout vidtages lämna underrättelse jämte redogörelse för anledningen till åtgärden till motsidan och vederbörande förlikningsman sist å sjunde dagen före den dag, då åtgärden skall taga sin början, är av stor betydelse för bevarande av fred å arbetsmarknaden. Varselskyldigheten torde i många fall ha undanröjt missförstånd angående motiven till den beslutade åtgärden eller åstadkommit en lösning av tvistefrågan förhandlingsvägen.

Förevarande lagrum leder sitt ursprung från ett stadgande av liknande innehåll i det av den s. k. trettonmannakommissionen framlagda förslaget till lag angående vissa ekonomiska stridsåtgärder m. m. Enligt detta förslag var underrättelseplikten undantagslös. I yttrande över förslaget i denna del anförde socialstyrelsen, att sådana fall kunde inträffa, då arbetet vore av så kort varaktighet, att tid ej funnes för så långt varsel som en vecka. Landsorganisationen anmärkte i sitt remissyttrande, att särskilda svårigheter mötte för underrättelsepliktens fullgörande inom sjöfarten. I den proposition, varigenom förslaget till nu ifrågavarande stadgande framlades för 1935 års riksdag, anförde föredragande departementschefen, att med hänsyn till vad i yttrandena anförts om svårigheten att i vissa fall fullgöra underrättelseplikten eller iakttaga varseltiden undantag borde stadgas för det fall att giltigt hinder däremot mötte. Riksdagen gjorde ingen erinran mot uppställandet av ett sådant undantag.

Med den utformning 3 a § sålunda erhållit torde stadgandet icke medföra nämnvärda olägenheter för part som vill vidtaga arbetsinställelse.

På grund av vad nu anförts finner utskottet ej skäl föreligga för upphävande av stadgandet.

Utskottet får sålunda hemställa,

att förevarande motion icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 15 mars 1945.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit
från första kammaren: herrar *Norman, Linder, Wistrand, Forslund, Hage, Hallagård, Hagman** och *Englund**;

från andra kammaren: herrar *Nilson* i Eskilstuna*, *Larsson* i Östersund, *Witzell, Carlsson* i Bakeröd, *Andersson* i Eskilstuna, *Andersson* i Gisselås, *Lundberg* i Uppsala och *Andersson* i Alfredshem.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.